

Dr hab. n o zdrowiu Agnieszka Młynarska, Prof. SUM
Zakład Gerontologii i Pielęgniarstwa Geriatrycznego,
Katedra Pielęgniarstwa
Wydział Nauk o Zdrowiu w Katowicach
Śląski Uniwersytet Medyczny

Katowice, 06.07.2023

Dziekanat Wydziału Nauk o Zdrowiu

wpłynęło dnia 17.07.2023

RPW/6411/2023

Ocena dorobku naukowego, dydaktycznego i organizacyjnego Dr n. med. Ewy Kupcewicz w związku z wnioskiem o nadania stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk medycznych i nauk o zdrowiu, dyscyplina nauki o zdrowiu.

1. Charakterystyka kandydatki

Dr n. med. Ewa Kupcewicz tytuł pielęgniarki uzyskała w 1880 roku a następnie podjęła kształcenie na Wydziale Pedagogicznym w zakresie nauczania początkowego uzyskując tytuł magistra. W 2000 roku uzyskała specjalizację pierwszego stopnia w zakresie higieny i epidemiologii oraz prawo używania tytułu magistra higieny i epidemiologii. Ukończyła liczne kursy orasz szkolenia podyplomowe. Pracę zawodową rozpoczęła w 1980 roku na Oddziale Intensywnej Opieki Medycznej i Anestezjologii na stanowisku pielęgniarki. Od 2008 roku jest zatrudniona w Uniwersytecie Warmińsko-Mazurskim w Olsztynie na stanowisku adiunkta badawczo-dydaktycznego. Tytuł doktora nauk o zdrowiu uzyskała w 2005 roku.

2. Działalność dydaktyczna i naukowa oraz współpraca wielośrodkowa

Dr n. o zdr. Ewa Kupcewicz (poza 5 pracami wchodzącymi w skład osiągnięcia naukowego) jest współautorem 16 pełnotekstowych prac oryginalnych znajdujących się w bazie Journal Citation Reports, z sumarycznym IF 69,139. W tych pracach Habilitantka jest 12 - krotnie pierwszym autorem, dwukrotnie ostatnim autorem. Dodatkowo Habilitantka jest współautorem 53 prac oryginalnych nie posiadających IF, 5 prac poglądowych, 1 opisu przypadków.

Łączna wartość współczynnika impact factor wszystkich prac, łącznie z osiągnięciem naukowym wynosi 84,973; liczba cytowań według bazy Web of Science - 91, bez autocytacji 73; indeks Hirscha - 5.

Zainteresowania badawcze dr n. o zdr. Ewa Kupcewicz ogniskują się na następujących

obszarach tematycznych:

1. Zespół wypalenia zawodowego pielęgniarek
2. Czynniki sprzyjające zdrowiu studentów pielęgniarstwa
3. Jakość życia w różnych stanach chorobowych
4. Bezpieczeństwo, zdrowie i środowisko pracy
5. Współczesne pielęgniarstwo a funkcjonowanie człowieka w zdrowiu i chorobie

3. Ocena dorobku naukowego

W szeroki wachlarz zainteresowań i poszukiwań badawczych Habilitantki wpisuje się cykl 5 prac będących osiągnięciem naukowym pt. „Zespół wypalenia zawodowego a poczucie jakości życia pielęgniarek w kontekście posiadanych zasobów osobistych” składający się z następujących opublikowanych artykułów:

1. Ewa Kupcewicz, Marcin Józwik. Association of burnout syndrome and global self-esteem among Polish nurses. *Archives of Medical Science* 2020, 16 (1), s. 135-145. doi.org/10.5114/aoms.2019.88626. Praca oryginalna, IF: 3.318; Punktacja MEiN: 100
2. Ewa Kupcewicz, Marcin Józwik. Positive orientation and strategies for coping with stress as predictors of professional burnout among Polish nurses. *International Journal of Environmental Research and Public Health* 2019, 16 (21), s. 1-14. doi.org/10.3390/ijerph16214264. Praca oryginalna, IF: 2.849; Punktacja MEiN: 140
3. Ewa Kupcewicz, Marcin Józwik. Role of Global Self-Esteem, Professional Burnout and Selected Socio-Demographic Variables in the Prediction of Polish Nurses' Quality of Life - A Cross-Sectional Study. *Risk Management and Healthcare Policy* 2020, 13, s. 671-684. doi.org/10.2147/RMHP.S252270. Praca oryginalna, IF: 3.200; Punktacja MEiN: 70
4. Ewa Kupcewicz. Global Self-Esteem and Stress Intensity in a Group of Polish Nurses- A Mediator Role of a Sense of Coherence. *International Journal of Environmental Research and Public Health* 2022, 19 (2), s. 1-15. doi.org/10.3390/ijerph19020975. Praca oryginalna, IF: 4.614; Punktacja MEiN: 140
5. Ewa Kupcewicz, Małgorzata Drężek-Skrzeszewska, Wioletta Roszuk, Marcin Józwik. Relationship Between Frequency and Intensity of Menopausal Symptoms and Quality of

Przedstawiciele zawodów medycznych są w szczególności narażeni na występowanie stresu. Konsekwencją długotrwałego stresu i nieskutecznego radzenia sobie z przeciążeniami zawodowymi jest zespół wypalenia zawodowego. Wiąże się to z szeregiem niebezpieczeństw w sferze fizycznej, psychicznej, emocjonalnej, rodzinnej i zawodowej. Zespół wypalenia zawodowego często rozwija się pod wpływem niekorzystnie skompensowanych obopólnych wpływów między tym do czego obowiązujący świat zobowiązuje i oczekuje, a predyspozycjami jednostki do tolerancji obciążeń. W ostatnich latach coraz większego znaczenia nabiera koncepcja Stevana Hobfolla, zaprezentowana jako model zachowania zasobów, który zakłada, że ludzie dążą do pomnażania własnych zasobów rozumianych jako cenione przez jednostkę przedmioty, właściwości osobiste, okoliczności lub czynniki. Liczne badania wykazały pozytywny związek między zasobami osobistymi i zawodowymi, a zwiększoną odpornością człowieka na wymagania zawodowe.

Cele pracy związane były z poszukiwaniem czynników chroniących przed wystąpieniem wypalenia zawodowego i mających związek z poczuciem jakości życia pielęgniarek w kontekście posiadanych zasobów osobistych i dotyczyły:

1. wykazania zależności między samooceną globalną, orientacją pozytywną i strategiami radzenia sobie ze stresem a wypaleniem zawodowym rozumianym zarówno w kategoriach wypalenia osobistego, wypalenia związanego z pracą i wypalenia w kontaktach z pacjentami oraz identyfikacji predyktorów wypalenia zawodowego wśród pielęgniarek;
2. określenia roli samooceny globalnej, wypalenia zawodowego rozumianego zarówno w kategoriach wypalenia osobistego, wypalenia związanego z pracą i wypalenia w kontaktach z pacjentami oraz wybranych zmiennych społeczno-demograficznych w predykcji poczucia jakości życia pielęgniarek w młodszej i starszej grupie wiekowej;
3. ustalenia mediacyjnej roli poczucia koherencji w relacji między samooceną globalną a natężeniem spostrzeganego stresu wśród pielęgniarek w okresie okołomenopauzalnym oraz określenia zależności między nasileniem i częstością występowania objawów menopauzalnych a poczuciem jakości życia pielęgniarek.

Jako metodę badawczą zastosowano sondaż diagnostyczny, a do zebrania danych wykorzystano następujące narzędzia badawcze:

1. Kopenhaski Inwentarz Wypalenia (CBI);
2. Kwestionariusz Jakości Życia – wersja WHOQoL-Bref;

3. Skalę Samooceny (SES);
4. Skalę Orientacji Pozytywnej autorstwa GV;
5. Kwestionariusz Orientacji Życiowej (SOC-29);
6. Skalę Odczuwanego Stresu - PSS-10;
7. Kwestionariusz Mini-COPE;
8. Kwestionariusz MSL.

W pierwszej publikacji "Association of burnout syndrome and global self-esteem among Polish nurses" Habilitantka podjęła się oceny roli globalnej samooceny oraz zmiennych socjodemograficznych i związanych ze środowiskiem pracy w rozwoju zespołu wypalenia zawodowego u polskich pielęgniarek. Rozwój zespołu wypalenia zawodowego uwarunkowany jest zmiennymi demograficznymi, osobowościowymi, sposobami radzenia sobie z trudnościami oraz czynnikami organizacyjno-zawodowymi. Wypalenie to psychologiczny zespół emocjonalnego wyczerpania i zmęczenia, który może wystąpić u osób pracujących z innymi ludźmi w określony sposób. Badaniem Habilitantka objęła 1806 pielęgniarek pracujących w 23 szpitalach na terenie północno-wschodniej Polski. W pracy zastosowano kwestionariusz autorskiej konstrukcji, wykorzystano Kopenhaską Skalę Wypalenia oraz Skalę Rosenberga SES. W pracy Habilitantka wykazała, że w zakresie kontaktu z pacjentami objawy wypalenia zawodowego występowały u 28,2% badanych. Ponadto 27% respondentów wykazało wypalenie zawodowe, a wypalenie osobiste 21% z nich. Prawie połowa badanych oceniła swoją samoocenę na poziomie przeciętnym. Uzyskane wyniki analizy regresji wykazały, że samoocena globalna była predyktorem wypalenia zawodowego pielęgniarek. Habilitantka stwierdziła również, że globalna samoocena jest kluczowym czynnikiem wpływającym na objawy wypalenia osobistego, a jej modyfikacja może być stosowana jako środek zapobiegawczy, dlatego tak ważnym jest rozwijanie zasobów osobistych.

W kolejnej pracy pt. "Positive orientation and strategies for coping with stress as predictors of professional burnout among Polish nurses" dr Ewa Kupcewicz oceniała rolę pozytywnej orientacji i strategii radzenia sobie ze stresem w przewidywaniu wypalenia zawodowego polskich pielęgniarek. Do badania Habilitantka włączyła 1806 pielęgniarek zatrudnionych w 23 szpitalach północno-wschodniej Polski. W badaniu wykorzystano wystandaryzowaną Skalę Pozytywnej Orientacji, Mini-COPE oraz Kopenhaski Inwentarz Wypalenia. Wraz ze wzrostem poziomu pozytywnej orientacji pielęgniarki częściej stosowały strategie adaptacyjne, które koncentrują się na problemie i emocjach. Obniżony poziom pozytywnej orientacji okazał się główną determinantą wypalenia zawodowego polskich

pielęgniarek. Programy profilaktyki wypalenia zawodowego powinny być ukierunkowane na rozwój indywidualnych zasobów psychologicznych, w tym pozytywnej orientacji i nabywania umiejętności skutecznego radzenia sobie ze stresem.

W trzeciej pracy pt. „Role of Global Self-Esteem, Professional Burnout and Selected Socio-Demographic Variables in the Prediction of Polish Nurses' Quality of Life - A Cross-Sectional Study” celem była analiza roli globalnej samooceny i wypalenia zawodowego w predykcji jakości życia polskich pielęgniarek. Badaniami Habilitantka objęła 1806 pielęgniarek zatrudnionych w 23 szpitalach północno-wschodniej Polski. Jako metodę badawczą zastosowano sondaż diagnostyczny. Do zebrania danych wykorzystano kwestionariusz WHOQoL-Bref, Skalę Samooceny Rosenberga oraz Kopenhaski Inwentarz Wypalenia Zawodowego. Samoocena globalna miała pozytywne ukierunkowanie na predykcję jakości życia młodszej grupy pielęgniarek w domenie psychologicznej i społecznej. W grupie starszych pielęgniarek wypalenie osobiste, które przybrało negatywną orientację w domenie somatycznej, społecznej i środowiskowej, miały największy udział w przewidywaniu jakości życia. Habilitantka konkluduje, że istnieje potrzeba wdrażania programów profilaktyki wypalenia zawodowego, ponieważ wypalenie zawodowe niekorzystnie wpływa na jakość życia w sferze somatycznej, społecznej i środowiskowej, szczególnie w grupie starszych pielęgniarek.

W kolejnej pracy “Global Self-Esteem and Stress Intensity in a Group of Polish Nurses- A Mediator Role of a Sense of Coherence” celem głównym badania było określenie mediacyjnej roli ogólnego poczucia koherencji oraz poczucia zrozumiałości, zaradności i sensowności w korelacji z globalną samooceną i odczuwanym natężeniem stresu w grupie polskich pielęgniarek w wieku 45-55 lat. Habilitantka zastosowała metodę sondażu diagnostycznego przeprowadzonego na grupie 176 pielęgniarek pracujących w siedmiu olsztyńskich szpitalach. Do zbierania danych wykorzystano: Skalę Odczuwanego Stresu – PSS-10, Skalę Samooceny Rosenberga oraz Kwestionariusz Poczucia Koherencji (SOC-29) Antonovsky'ego. W wynikach Habilitantka wykazała, że ogólne poczucie koherencji oraz poczucie zrozumiałości, zaradności i sensowności mają status mediatora w korelacji między globalną samooceną a natężeniem stresu. Jednak ich rola pośrednicząca jest częściowa. Pożądane jest, aby programy promocji bezpiecznego środowiska pracy wzmacniały zasoby osobiste pielęgniarek, które mogą być pomocne w radzeniu sobie ze stresorami.

W piątej pracy pt. “ Relationship Between Frequency and Intensity of Menopausal Symptoms and Quality of Life Among Polish Nurses” Habilitantka oceniała związek między częstością i nasileniem objawów menopauzy a jakością życia polskich pielęgniarek. Celem

pracy było porównanie jakości życia pielęgniarek w wymiarze somatycznym, psychicznym, społecznym i środowiskowym w pełnym okresie rozrodczym i okołomenopauzalnym oraz określenie związku między częstością i nasileniem objawów menopauzy a jakością życia pielęgniarek w wieku 45-55 lat. Badaniem Habilitantka objęła 334 pielęgniarki, w tym: 158 (47,31%) było w wieku 25-35 lat i 176 (52,69%) w wieku 45-55 lat, włączonych do grupy okołomenopauzalnej. W pracy Habilitantka wykorzystwała Kwestionariusz WHOQoL-Bref oraz Listę Objawów Menopauzy. Młodsze pielęgniarki osiągnęły istotnie wyższy poziom zadowolenia z ogólnej jakości zdrowia niż pielęgniarki w grupie wiekowej 45-55 lat. Dodatkowo Habilitantka wykazała ujemne zależności między częstością i nasileniem objawów menopauzy a jakością życia pielęgniarek w grupie wiekowej 45-55 lat w domenie somatycznej, psychicznej, społecznej i środowiskowej. Habilitantka wyciągnęła wnioski, że jakość życia badanych pielęgniarek jest zróżnicowana. W okresie okołomenopauzalnym częstość i nasilenie objawów psychicznych, naczynioruchowych i somatycznych mają istotny negatywny wpływ na jakość życia pielęgniarek. Jednak w moim przekonaniu ta praca nie wpisuje się w ogólna tematykę cyklu habilitacyjnego, którym jest zespół wypalania a poczucie jakości życia pielęgniarek w kontekście posiadanych zasobów osobistych.

Powyższe analizy bibliometryczne są wysokie i świadczą o dużej działalności badawczej i publikacyjnej kandydatki. W podsumowaniu należy stwierdzić, że monografia opracowana przez dr n. med. Ewę Kupcewicz stanowi znaczny wkład Autorki w rozwój reprezentowanej przez siebie dyscypliny naukowej, jest istotnym etapem w jej rozwoju naukowym i uzasadnia ubieganie się o stopień naukowy doktora habilitowanego.

3. Wyjazdy naukowe

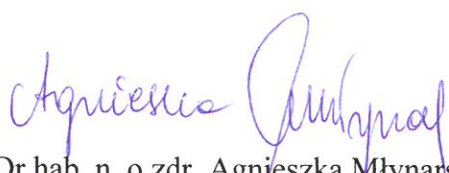
Habilitantka odbyła staż naukowy w Faculty of Nursing at the University of Murcia w okresie od 7 do 27 kwietnia 2021 roku. Dodatkowo w okresie 20-24.02.2018 roku odbyła staż w Ghent University w Faculty of Nursing at the University of Murcia. Habilitantka wykazuje również 2 dniowe warsztaty w Rumunii.

4. Informacja o uczestnictwie w pracach zespołów badawczych realizujących projekty finansowane w drodze konkursów krajowych lub zagranicznych, z podziałem na projekty zrealizowane i będące w toku realizacji, oraz z uwzględnieniem informacji o pełnionej funkcji w ramach prac zespołów

Od 2020 roku Hailitantka jest koordynatorem projektu Uniwersytet wielkich Możliwości – program podniesienia jakości zarządzania procesem kształcenia i jakości nauczania. W mojej opinii nie jest to projekt naukowy a dydaktyczny.

5. Podsumowanie

Z przedstawionego mi do oceny dorobku naukowego, dydaktycznego i organizacyjnego dr n. med. Ewy Kupcewicz, wynika, że jest ona dojrzałym i w pełni samodzielnym badaczem. Jej osiągnięcia naukowe, którego tematyka wynika konsekwentnie z dotychczasowych zainteresowań naukowych stanowi dobrze zaplanowane pod względem metodycznym i rzetelnie prowadzone badania, którego wyniki mają istotne walory poznawcze i praktyczne. Stwierdzam, że zarówno osiągnięcia naukowe, jak i dorobek naukowy Habilitantki spełnia kryteria określone w art. 219 .1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o Szkolnictwo Wyższym i Nauce (Dz U.z 2020 poz 85 z późn zmianami) i wnioskuje do Wysokiej Rady Dyscypliny Nauk o Zdrowiu Pomirskiego uniwersytetu Medycznego w Szczecinie o dopuszczenie do dalszych etapów przewodu o nadania stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk medycznych i nauk o zdrowiu, dyscyplina nauki o zdrowiu.

Dr hab. n. o zdr. Agnieszka Młynarska, Prof. SUM

Kierownik Katedry Pielęgniarstwa

Śląski Uniwersytet Medyczny

